MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTI TARBIYALANUVCHILARINI "MILLIY CHOLG'ULARLAR" BILAN TANISHTIRISH

Surxondaryo viloyati,Sariosiyo tuman
5-sonli DMTTning musiqa raxbari
Sattorova Malohat Ilhomjon qizi

Annotatsiya: Ushbu maqolada o'zbek xalqining bebaho boyligi bo'lmish „Milliy cholg'ulari'',ularning kelib chiqish tarixi,ishlatilishi va bugungi zamonaviy ko'rinishlari haqida so'z boradi.

Kalit so'z: cholg'u, asboblar, musiqa, milliylik, san'at, ijro

Аннотация: В данной статье рассказывается о бесценном богатстве узбекского народа «Национальные музыкальные инструменты», их истории происхождения, использовании и современном внешнем виде.

Ключевые слова: инструмент, инструменты, музыка, национальность, искусство, исполнение.

O'zbek xalqining bebaho boyligi hisoblanmish musiqiy sozlarimiz o'zining betakrorligi, naqsh bezagining jozibadorligi, ovoz tarovatining rang-barangligi va ijro imkoniyatlarining beqiyosligi bilan milliy musiqiy madaniyatimizda alohida o'rin tutadi. Musiqiy cholg'ular azal-azaldan o'zbek xalqining ma'naviy hayotida muhim ahamiyat kasb etib, kundalik turmush tarzi bilan chambarchas bog'lanib ketgan. Shuningdek ular hozirgi kunda ham kishilar dunyoqarashining shakllanishida o'ziga xos xususiyatga egadir. Ayniqsa cholg'u ijrochiligi san'ati ajdodlarimiz tomonidan asrlar davomida noyob estetik vosita sifatida shakllanib, nafaqat musiqa ilmida balki zamonaviy musiqa ijodiyotida ham katta qiziqish uyg'otib kelmoqda. Uning barcha o'ziga xos xususiyatlari va qirralarini o'rganish esa cholg'u ijrochiligi amaliyotini yanada boyitishga yordam beradi. usiqa cholg'u asboblari -musiqiy ton yoki o'ziga xos jarangdor tovushlar hamda ma'lum ritmik tuzilmalarni hosil etishga mo'ljallangan cholg'u asboblar; musiqani yakkanavoz yoki jamoa (turli ansambl, orkestr va boshqalar) tarzda ijro etishda

ishlatiladi. Musiqa cholg‘u asboblaria. sadosining sifati, ko‘pincha, muayyan cholg‘u asbobining shakli, umumiy tuzilishi, qurilmasi va uni tayyorlashda ishlatilgan materialga bog‘liq. Musiqa cholg‘u asboblaria. qadimdan qamish, bambuk, yog‘och, tosh, suyak, metall, teri, ipak, kokos yong‘og‘i, qovoq va boshqalardan tayyorlangan. Musiqa cholg‘u asboblari -musiqiy ton yoki o‘ziga xos jarangdor tovushlar hamda ma’lum ritmik tuzilmalarni hosil etishga mo‘ljallangan cholg‘u asboblar; musiqani yakkanavoz yoki jamoa (turli ansambl, orkestr va boshqalar) tarzda ijro etishda ishlatiladi. Musiqa cholg‘u asboblarini ishlab chiqarish texnika taraqqiyoti bilan bog‘liq. Musiqa cholg‘u asboblaria., asosan, torli (xordofonlar), puflab chalinadigan (aerofonlar), teri qoplamali (membranofonlar), tilchali (gemidiofonlar), plastinkali, elektr va elektron musiqa cholg‘ulari, idiofonlar guruhlariga bo‘linadi. Musiqa cholg‘u asboblarini ishlab chiqarish texnika taraqqiyoti bilan bog‘liq. Musiqa cholg‘u asboblaria. qadimdan qamish, bambuk, yog‘och, tosh, suyak, metall, teri, ipak, kokos yong‘og‘i, qovoq va boshqalardan tayyorlangan. Sadolanish xususiyatini qo‘shimcha vositalar (mas, surdinayaan foydalanish), ijrochilik uslublari (mas, torli sozlarni tirnab-chertib chalish, flajolet va boshqalar), ba’zi musika bezaklari yordamida o‘zgartirish mumkin. Ma`lumki, o`zbek xalqining musiqiy madaniyati milliy cholg`ularga boy bo`lib, tanbur, dutor, g`ijjak, nay, qo`shnay, surnay, chang, qonun, ud, rubob, doira va nog`ora kabi cholg`ular o`zining mukammalligi bilan mohir ijrochilar amaliyotida munosib o`rin topgan. Chunki har bir cholg`u o`zining shakllanish tarixi, ijro imkoniyatlari, betakror, jozibali sadolanishi va muxlislariga ega. Ularning barcha siru—sinoatlarini ilmiy-nazariy tadqiq etish va yosh avlodga yetkazish har bir murabbiyning muqaddas burchidir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O`zbekiston Prezidenti qarori, Madaniyat va san`at sohasini yanada rivojlantirishga doir qo`shimcha chora tadbirlar to`g`risida, 02 02 2022 yil, PQ-112 son.

2. SH.Rahimov, A. Lutfullayev- ―Cholg`ushunoslik‖, «Musiqa» nashriyoti, T., 2010 3. R.Nosirov- ―Cholg`u ijrochiligi‖, O`zDSI, 2008